

OROS BUGÁR ANNA – HAJABÁCS ZSUZSA

NÁDASDY: A VÉLEMÉNYEKET FELFORDÍTÓ ÚJRAFORDÍTÓ

*Valóban, befejeztem nagy művemet:
a világmindenség működik, s most én,
az alkotó, megpihenek.*

Nádasdy Ádám? Suttogta a vezetőség. Nádasdy Ádám. Mondták az oktatók. Nádasdy Ádám! Terjesztették a hallgatók. A Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara mintha felébredt volna hosszú téli álmából, amikor e híres magyar nyelvész neve ébresztőként sepet végig a folyosókon, felkeltve a kíváncsi hallgatók szunyókáló érdeklődését. Még meg sem jött, de már beszélt róla a tolmács, a tanár, a titkárnő, a takarító, még a féltékenykedő zsolna is, aki... Zsolna? De hát mégis miért féltékenykedne egy szlovákiai város? Hogyan került egyáltalán Nyitrára? Hát itt valami félreértés történt.

Pont az ilyen félreértések elkerülése érdekében fontos Nádasdy Ádám munkássága. Hiszen az *Az ember tragédiájában* sem Zsolna városa féltékenykedett, hanem egy harkály. Azt már Madách igazán nem láthatta előre, hogy mely szavak válnak elavulttá, vagy feledkezünk meg róluk teljesen majd 200 év alatt. Míg a *frígyes*-ről valaki talán még kikövetkezteti, hogy völegényt jelent, a *malaszt* (áldás) már teljesen ismeretlen szó manapság. Madách drámai költeménye új kiadásban jelent meg Nádasdy Ádám mai magyar nyelvre átültetett prózai fordításával – így egymás mellett él a régi és az új, az eredeti és a lefordított.

Bár a könyvdráma kötelező olvasmány minden középiskolában, mégis teljes biztossággal feltételezhetjük, hogy a rengeteg hasonló elavult szó problémát okoz a fiataloknak az olvasás során. Milyen ironikus, hogy ilyenkor mindig csak azokat a fránya „mai fiatalokat” emlegetjük, de legyünk elég merészek, és merjük feltételezni azt is, hogy a „mai magyartanárok” sem Madách emelkedett archaikus irodalmi nyelvét dudorászva élik mindennapjaikat. Sőt, az előadás után egy tanár kolléga bevallotta, hogy hát ő bizony akkor jött rá, hogy a szöveg terjedelmes részét nem érti, amikor nagy lendülettel belevágott annak elemzésébe egy gimnazista osztállyal.

Egy másik tanárnő tette fel a kérdést: Nincs-e annak hozzáadott értéke, ha a tanuló (vagy akár hétköznapi olvasó) rá van kényszerítve, hogy kikövetkeztessen az eredeti szövegből bizonyos rejtett jelentéseket? Nem ez az irodalomoktatás egyik célja? Nádasdy azon túl, hogy bevezetett bennünket ennek a szokatlan műfordítói munkának a rejtelseibe, egyben ilyen és ehhez hasonló kérdések megvitatására ösztönözte a közönséget, és bár tudjuk, hogy az ember célja a küzdelem, szerencsére csak a résztvevők eltérő véleményei csaptak össze. Nádasdy Ádám két előadása hatalmas sikert aratott karunkon, a nap végére pedig minden résztvevő az újonnan megszerzett tudástól és egy szakbéli legendával való találkozástól csillogó szemekkel hagyta el az egyetem épületét. A tanár úrral való személyes találkozás után az ember lánya csak mosolyog, mert tudja, hogy jó helyen van, megfelelő szakmai közösségben, és hálás, hogy azzal foglalkozhat, amit igazán szeret.